

УДК 339.94:621(4)

О. Д. Витвицька,

д. е. н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування України

РОЗВИТОК ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА КОРДОНІ З КРАЇНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

O. Vutvutska,

Doctor of Economics, Professor,

Head of Department of innovation activities National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

THE DEVELOPMENT OF CROSS-BORDER COOPERATION ENGINEERING COMPANIES ON THE BORDER WITH THE EU: CURRENT STATE AND PROSPECTS

Стаття присвячена дослідженню стану та обґрунтуванню перспектив розвитку транскордонного співробітництва машинобудівних підприємств на кордоні з країнами Європейського Союзу, а саме на українсько-польському, українсько-румунському, українсько-словацькому та українсько-угорському прикордонні. Запропоновано для отримання переваг та найбільш результативного залучення машинобудівних підприємств до транскордонної співпраці розглянути можливі форми участі вітчизняних машинобудівних підприємств в транскордонному співробітництві на кордоні з ЄС.

The article investigates the status and study prospects for cross-border cooperation engineering companies on the border with the European Union, namely, the Ukrainian-Polish, Ukrainian, Romanian, Slovak-Ukrainian and Ukrainian-Hungarian border. An advantage for attracting and most effective engineering companies to cross-border cooperation to consider possible forms of participation of domestic machine-building enterprises in cross-border cooperation at the EU border.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, машинобудівні підприємства, українсько-польське прикордоння.

Key words: cross-border cooperation, machine-building enterprises, Ukrainian-Polish border.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сучасному етапі розвитку світового господарства, транскордонне співробітництво виступає важливим інструментом підвищення як економічної ефективності функціонування вітчизняних машинобудівних підприємств, так і рівня їх міжнародної конкурентоспроможності. Особливий інтерес представляють машинобудівні підприємства, які розташовані та функціонують на прикордонних територіях України та межують з країнами Європейського Союзу. В даному контексті, цікавим для вивчення є досвід співробітництва машинобудівних підприємств в рамках українсько-польського, українсько-румунського, українсько-словацького та українсько-угорського транскордонних регіонів, які вирізняються з-поміж інших високою активністю розвитку співпраці.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вивченням стану транскордонного співробітництва на кордоні з країнами Європейсько-

го Союзу займаються такі вітчизняні вчені, як: Н.А. Мікула, Р.О. Гришко, К. Куцаб-Бонк, О.Ю. Обухова, Є.Б. Кіш, В.І. Ковач, Г.І. Щерба, О. Алісова, В.М. Кривцова, О.М. Овчар та інші. В своїх роботах дані вчені зробили вагомі теоретичні та методичні здобутки у вивченні досвіду транскордонного співробітництва з країнами ЄС на рівні регіонів та держав, при цьому розглядаючи підприємство опосередковано або як елемент системи регіональної економіки. Крім того, як правило, здійснюється загальний огляд підприємницької діяльності на транскордонних територіях, не виокремлюючи специфіку окремих галузей.

Значний виробничий потенціал підприємств машинобудівної галузі України, яка є однією з найбільш перспективних в контексті впровадження інновацій та створенні конкурентних переваг на світових ринках, підтверджує актуальність дослідження стану та перспектив розвитку транскордонного співробітництва за участю машинобудівних підприємств України та країн ЄС, що і є метою статті.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Завдяки своєму вигідному геополітичному і гео економічному розташуванню Україна володіє значними потенційними можливостями щодо налагодження міжнародної співпраці, зокрема із безпосередніми сусідами — Росією, Білорусією, Молдовою, Румунією, Угорщиною, Словаччиною, Польщею, Болгарією, Туреччиною та Грузією.

Транскордонне співробітництво становить одну з форм інтеграційної взаємодії прикордонних територій різних держав через коопераційні, виробничі та інші зв'язки окремих господарюючих суб'єктів.

Найбільш нормативно опрацьованим є транскордонне співробітництво, що означає будь-які спільні дії, спрямовані на посилення та поглиблення добросусідських відносин між територіальними одиницями з метою укладання необхідних угод чи досягнення домовленостей.

В останні десятиліття, відбувся бурхливий розвиток транскордонного співробітництва українських та польських підприємств різних галузей народного господарства. Галуззю економіки, яка найбільш динамічно розвивається в рамках транскордонного співробітництва, являється машинобудування.

Українсько-польське прикордоння. Вітчизняні машинобудівні підприємства вже мають значний досвід співробітництва з суб'єктами господарювання Польщі, яке підтримується державою. Так, протягом останніх років міністерствами, відомствами та профільними організаціями України здійснено конкретні кроки до налагодження транскордонного співробітництва з машинобудівною галуззю Польщі. Важливою складовою українсько-польської договірно-правової бази є двосторонні домовленості між суб'єктами адміністративно-територіального устрою України та Республіки Польща, яких загалом налічується понад 470.

16 червня 1996 р. у Варшаві підписана Угода між Мінмашпромом України і Міністерством промисловості Польщі "Про співробітництво в галузі машинобудування", яка створила фундамент для майбутньої співпраці суб'єктів господарювання згаданих країн. Для практичної реалізації домовленостей згаданої Угоди, необхідне реальне налагодження транскордонних економічних та коопераційних зв'язків між вітчизняними машинобудівними підприємствами та аналогічними підприємствами Польщі [1, с. 319—320]. Перспективним в цьому плані може стати транскордонне співробітництво з

приводу спільного виготовлення та/або реалізації наступної машинобудівної продукції: двигунів для локомотивів; гальмової апаратури; кінескопів для телевізорів; літаків та їх ремонту. Крім того, є сприятливі умови для кооперації виробництва побутової техніки, машин та обладнання для переробки сільськогосподарської продукції, а також організація в Україні спільного виробництва машин і обладнання для механізації технологічних процесів в овочівництві, тваринництві тощо.

Що стосується вугільного машинобудування, то на ринку Польщі існує жорстока конкуренція між холдинговими групами за контракти постачання обладнання для шахт, що говорить про високий рівень розвитку даної підгалузі та перспективність включення вітчизняних машинобудівних підприємств в коопераційні зв'язки із згаданими підприємствами, що надасть імпульс розвитку аналогічній підгалузі економіки України.

Українсько-румунське прикордоння. Даний транскордонний регіон характеризується взаємодоповненістю та симетричністю галузей економіки по обидва боки кордону. Так, з української сторони, наявний потужний потенціал з виробництва кабельної та канатної продукції, представлений передовими машинобудівними підприємствами ПАТ "Одескабель" та ПрАТ "Стальканат-Сігур", може доповнюватися виробничим потенціалом румунського підприємства Lason Electronic S.R.L, яке займається виробництвом аналогічної продукції та розташоване в прикордонному жудеці Галац.

В підгалузі суднобудування та судноремонту, для вітчизняних підприємств, перш за все, суднобудівельно-судноремонтних портів є цікавий досвід значної кількості суднобудівних підприємств європейського рівня прикордоння Румунії, які здійснюють повний цикл виробництва суден — починаючи з виготовлення металевих конструкцій та закінчуючи проведенням всіх необхідних комунікацій для повноцінного функціонування. Слід згадати, в першу чергу глобальну компанію VARD, 6 суднобудівних заводів, якої розташовані та функціонують на прикордонних територіях Румунії.

В свою чергу, на українських прикордонних територіях функціонують потужні підприємства верстатотехнічного приладобудування. Серед них: ПАТ "Одеський завод радіально-свердильних верстатів", ТОВ "Телекарт-Прилад", ВАТ "Спецтехоснастка", ВАТ ОЗПВ "Мікрон" та ряд інших. Їх продукція може успішно реалізуватися на румунській частині транскордон-

ного ринку, де низький рівень конкуренції зі сторони національних виробників.

З румунської сторони, підгалуззю не представлена українськими підприємствами, виступає сільськогосподарське машинобудування, яке розвивається на внутрішній стороні прикордонних територій Румунії, ближче до центру країни. Для України, яка мала значний досвід у виробництві сільськогосподарської техніки та в останні десятиліття втратила конкурентні переваги в даній підгалузі, розвиток транскордонного співробітництва з суб'єктами господарювання може бути першим кроком до відродження потужної виробничої бази [2].

Українсько-словацьке прикордоння. Нормативно-правова база українсько-словацьких відносин в сфері машинобудування представлена Угодою між Міністерством машинобудування, військово-промисловим комплексом і конвенції України та Міністерством економіки Словацької Республіки про промислове, торгово-економічне і науково-технічне співробітництво [3]. В останні роки, у структурі експорту України до Словаччини з-поміж машинобудівної продукції мають місце поставки електричних машин (близько 10 % від загального обсягу товарів). Основними видами імпорту машинобудівної продукції до України з Словацької Республіки в останні роки виступають засоби наземного транспорту, ядерні реактори, котли та машини.

Українсько-угорське прикордоння. На транскордонних територіях діють близько 429 підприємств за участю угорського капіталу, з котрих 280 — спільної форми власності, значна кількість з них відноситься до галузі машинобудування. Крім того, розвивається співробітництво в галузі транспортного машинобудування: виробництво мостів і передніх осей транспортування, виробництво двигунів Д-10, міських автобусів "Ікарус", використання шасі та агрегатів заводу "Раба" [4]. У обсязі експорту України до Угорщини стабільною залишається частка продукції машинобудування, яка включає верстати й устаткування, проте в імпорті України з Угорщини традиційним є електроустаткування.

ВИСНОВКИ

Отже, загальний огляд стану та перспектив розвитку транскордонного співробітництва машинобудівних підприємств на кордоні з країнами ЄС свідчить про значний невикористаний потенціал даної співпраці, який знаходиться на стадії опанування. Перспективними в даному

контексті можуть бути подальші дослідження можливих форм участі вітчизняних машинобудівних підприємств в транскордонному співробітництві на кордоні з ЄС.

Література:

1. Медвідь Н. Активізація транскордонного співробітництва українсько-польських регіонів / Н. Медвідь // Вісник Львів. унів-ту: серія екон. науки. — 2008. — Вип. 39. — С. 318—321.

2. Бостан С. І. Особливості транскордонного співробітництва України та Румунії [Електронний ресурс] / С. І. Бостан // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер.: Політологія. — 2011. — Вип. 143, т. 155. — С. 4—8. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdupol_2011_155_143_3.pdf

3. Мандрик І. Сучасний стан українсько-словацького співробітництва в економічній сфері / І. Мандрик // Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції "Актуальні проблеми міжнародних відносин і зовнішньої політики країн світу", Жовтень 2013. — Режим доступу: <https://integrationconference2011.wordpress.com/>

4. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm

References:

1. Medvid', N. (2008), "Enhancing cross-border cooperation of Ukrainian-Polish regions", Visnyk L'viv. univ-tu: seriia ekon. nauky, vol. 39, pp. 318—321.

2. Bostan, S. I. (2011), "Features transboundary cooperation between Ukraine and Romania", Naukovi pratsi Chornomors'koho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly. Ser.: Politolohiia, vol. 143, no. 155, pp. 4—8.

3. Mandryk, I. (2013), "The current state of Ukrainian-Slovak cooperation in the economic sphere", Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii "Aktual'ni problemy mizhnarodnykh vidnosyn i zovnishn'oi polityky krain svitu", [International scientific and practical Internet conference "Actual problems of international relations and foreign policy of peace"], available at: <https://integrationconference2011.wordpress.com/> (Accessed 12 May 2015).

4. Enterprise Europe Network (2015), available at: http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm (Accessed 12 May 2015).

Стаття надійшла до редакції 27.05.2015 р.